

Hoe goed werkt het morele kompas van kabinet-Jetten?

Naast hooibalen in brand steken en andere acties spraken boeren en plattelandsbewoners politici de afgelopen week persoonlijk aan om af te zien van het voorgestelde stikstofbeleid. Het is ook een beroep op het morele kompas van het kabinet-Jetten.

Robert Ellenkamp, hoofdredacteur Sterke Erven

We kennen het toeslagenschandaal en de problematiek rond de aardbevingsschade in Groningen. Ondanks grote inzet van veel mensen krijgen we die grote crisissen maar niet opgelost als samenleving. De wil is er wel. Maar we maken het dermate complex dat het bijna onoplosbaar is. Je zou dan denken dat we daar als politiek en samenleving van leren, maar dat gebeurt blijkbaar onvoldoende. De stikstofcrisis is het nieuwe drama in wording. Taboer, het luisterend oor voor boeren en hun omgeving bij psychische nood, ontvangt tegenwoordig tientallen telefoontjes per dag meer naar aanleiding van de stikstofplannen van het kabinet-Jetten. Ombudsman Van Zutphen bracht eerder al naar buiten dat de overheid bij het stikstofbeleid de mens achter de boer vergeet. En langs wegen prijken alweer maandenlang omgekeerde vlaggen, actieboarden en sinds vorige week helaas ook weer brandende hooibalen. Je vraagt je af hoeveel waarschuwingen politici nodig hebben om bij zinnen te komen. Dat ze beseffen hoeveel schade ze mensen toebrengen.

Afgelopen week spraken boeren gelukkig ook politici rechtstreeks aan om goed tot hen door te dringen. Jos Stuijt, melkveehouder in Wijdewormer, werd emotioneel toen hij voor Statenleden en gedeputeerden van Noord-Holland vertelde over de ontwikkeling van zijn melkveebedrijf. En daarbij iedere keer door hoepeltjes moet springen om zijn bedrijf overeind te houden. „Het houdt nu op voor de boeren. Boeren zitten hier niet meer, want ze zijn het zat. Ze kunnen het niet meer aan. Boeren worden overspannen. Ze weten niet meer wat ze hieraan moeten doen. Als ze nu niet wakker worden, dan is het gewoon gebeurd.” Met ‘ze’ doelt Stuijt op de politici. In Overijssel spraken maar liefst twintig personen in voorafgaand aan een commissievergadering van Provinciale Staten. Dat worden er steeds meer. Maar ze ervaren maar niet dat er echt iets gedaan wordt met hun zorgen. Melkveehouder Gideon Hoorn

noemde, namens Agrarisch Collectief Wanneperveen, dat de brief van Van Essen inclusief de zonering de doodsteek is voor de landbouwbedrijven. Hij stelde dat bijna 74 procent van de stikstofgevoelige natuur, het wettelijke doel, van natuurgebied De Wieden onder de kritische depositiewaarden zit. Als de overheid de stoppers van de laatste jaren ook meerekent, zelfs helemaal. Volgens Hoorn zijn er helemaal geen extra maatregelen nodig, en een realistische natuurdoelanalyse toont ook nog eens aan dat de natuurkwaliteit op orde is.

Melkveehouder Ronald Pelgrom uit het Gelderse Hummelo mocht op Prinsjesdag Rob Jetten zelf aanspreken in een uitzending van de NOS. Hij had de koning eerder die dag horen zeggen dat boeren duidelijkheid en toekomstperspectief verdienen. Duidelijkheid kwam er met de stikstofbrief, maar toekomstperspectief niet. Hij vroeg aan onze premier hoe hij zijn bedrijf overeind kan houden als hij met 1,4 GVE per hectare 25 van zijn 65 koeien weg moet doen door de koppeling van ammoniakuitstoot aan fosfaatrechten. Jetten had daar geen antwoord op. Hij liet wel blijken dat dit eigenlijk niet de bedoeling kan zijn en gaf vervolgens aan dat provincies, LTO en NAK ook gevraagd zijn om de plannen te verbeteren. Pelgrom kreeg het laatste woord. „Ik zie mezelf als voedselmaker en wil geen excuses hoeven maken om goed voedsel te produceren.” Als een boer zoiets zegt, tegen de leider van het land, zouden toch alle alarmbellen af moeten gaan. Jetten gaf aan meer van het bedrijf van Pelgrom te willen weten, om het beleid te verbeteren. Tijdens het gesprek liet Jetten in ieder geval blijken verbaasd te zijn hoe de regels van zijn kabinet in de praktijk uitwerken. Dat is een begin. Ik hoop een begin waarbij het morele kompas weer wordt aangezet in dit kabinet. Dat het leidt tot aanpassing van de voorgestelde regels op basis van modellen en bureauberekeningen, en er ook weer oog komt voor de mens op het boerenfront.

De Beemster, waar Daan Köhne met zijn familie boert, is een uniek polderlandschap.

Gemeente Purmerend wil perspectief voor haar Beemster-boeren

Melkveebedrijf Deutzenhofje boert op Unesco-werelderfgoed

Daan Köhne van melkveebedrijf Het Deutzenhofje boert op werelderfgoed De Beemster. Gemeente Purmerend presenteerde op zijn boerderij haar nieuwe landbouwbeleid, waarmee ze in dialoog wil met Köhne en zijn collega's.

Tekst: Harm Harmsen | Beeld: Dick Breddels, Saskia Doornekamp

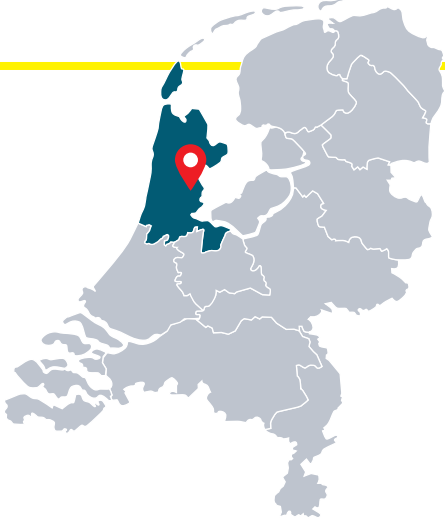
Daan Köhne (34) runt gangbaar melkveebedrijf Het Deutzenhofje in Middenbeemster. Hij vormt met zijn vader, zijn moeder en zijn vrouw een vof. „Met mijn vader doe ik het dagelijkse werk. Hij zorgt voor de jongvee-opfok en de kalveren, ik verzorg de melkveetak. Veel trekkerwerkzaamheden doen we in eigen beheer, behalve het inkuielen.” Twee scholieren helpen op zaterdagen en in de vakantie mee.

Köhne vervolgt: „De afgelopen jaren hebben we hard gewerkt aan groei, nu gaan we werken aan optimalisatie. Groei gaat de komende jaren per definitie moeilijk worden voor melkveebedrijven, vanwege regelge-

ving en kosten van immaterieel vastgoed, zoals productierechten en land.” Köhne boert op Unesco-werelderfgoed, waarbij het agrarisch gebruik als een beschermde kernwaarde geldt. Daarin treft hij de gemeente aan zijn zijde, die de zorgplicht heeft om die kernwaarde te beschermen.

Grutto's en kieviten

Boerderij Het Deutzenhofje dankt haar bijzondere naam aan de 17e-eeuwse Agneta Deutz, dochter van een deftig koopmans-echtpaar. Zij, stichtster van het Deutzenhofje aan de Prinsengracht in Amsterdam,

VOF Het Deutzenhofje, Middenbeemster (NH)

- 250 melkkoeien, plus jongvee in eigen opfok
- vijf melkrobots
- 150 hectare, waarvan 100 hectare rond huiskavel
- 100 hectare grasland, 25 hectare maïs en wat natuurland
- Vrouwelijk jongvee uitgeschaard in Natura 2000-gebied de Eilandspolder
- Gewasrotatie met knoflook en tulpen. Een teler huurt land van Köhne, waar hij tulpen en knoflook verbouwt en biedt hem compensatieland voor snijmaïs.
- Droogmakerij de Beemster is Unesco-werelderfgoed

verwierf de boerderij eens uit een nalatenschap. Maar de tijd staat er niet stil. „We melken automatisch. Onze weidemelk wordt afgezet aan CONO Kaasmakers. Het jongvee wordt in de zomer uitgeschaard naar Natura 2000-gebied de Eilandspolder. In dat gebied, op 7 kilometer afstand, kan jongvee prima gedijen. Het is wat schraler land en er broeden veel grutto's en kieviten.”

Toekomstperspectief

Op vrijdag 11 september werd op Het Deutzenhofje het rapport 'Agrarisch perspectief gemeente Purmerend' overhandigd, door opsteller vereniging agrarische natuur- en landschapsbeheer Water, Land & Dijken (WLD), aan wethouder Erik Struijlaart. Het rapport geeft de huidige positie van de lokale agrarische sector weer en schetst een toekomstperspectief. Het ziet de boeren ook als beheerders van het Unesco-werelderfgoed. Enquête-input van 79 lokale boeren diende volgens WLD als belangrijke informatiebron. Het rapport becijfert een enorme krimp van het aantal agrarische bedrijven in de gemeente Purmerend. In 2024 waren er nog slechts 130 boerenbedrijven, waarvan 50 veebedrijven. Het Deutzenhofje is daar één van. Volgens Köhne is de krimp verklaarbaar. „Wat je ziet, is dat deze polder uitermate efficiënt verkaveld is. Omdat de bewerkingen makkelijk en efficiënt kunnen, net als bij ons, worden de bedrijven ook iets makkelijker groter.” Sinds kort is Köhne ook een van de ongeveer 500 leden van WLD, ook al gebruikt hij geen ANLb-subsidie. „Ik verwacht dat WLD nog belangrijker gaat worden, dat er meer mogelijkheden komen. Het rapport van WLD geeft het nieuwe college een beeld waar wij staan als boeren in de Beemster

en waar we heen willen. Onze lokale politiek staat er positief in. Ik verwacht dat ze coöperatief zijn als we ze nodig hebben.”

Startpunt

Het rapport wordt gezien als een nieuw begin. Köhne zegt daarover: „We zijn in dialoog met het nieuwe college, dat welwillend is. Ook het ambtelijk apparaat hebben we mee, er is voor boeren zelfs een aanspreekpunt. We leven in een democratie, waarbij de agrarische bevolking slechts 0,5 procent van het totaal is. De gemeente telt bijna 100.000 inwoners, en ongeveer 1 promille daarvan bestaat uit boeren. Maar we hebben wel de meeste ruimte. Daarom is het belangrijk dat de gemeente weet wat er bij ons speelt en dat de kernwaarden van de Beemster duidelijk blijven. Zo raakt ons landbouwproductiegebied niet ondergesneeuwd door het stedelijk gebied.” Ook wethouder Erik Struijlaart ziet het rapport als een waardevol vertrekpunt. Hij zegt het belangrijk te vinden om samen met de agrarische sector te kijken naar de toekomst van het buitengebied. „We willen die samenwerking voortzetten en waar mogelijk bijdragen aan een omgeving waarin agrarisch ondernemerschap zich kan blijven ontwikkelen.”

Dialoog

Het gemeentelijk aanspreekpunt voor boeren is Sanne Konijn, accountmanager agrarische zaken gemeente Purmerend. „Mijn functie is in het leven geroepen, zodat er in de gemeente oog is voor hun belangen. De ene keer begeleid ik een stopper, dan weer kijken we naar opties voor kleine windmolens of ben ik met Liander bezig met de inpassing van trafo-stations op erven. Ik kijk op verschillende niveaus waar ge-

V.l.n.r.: boeren Uitentuis en Köhne, De Wit (WLD), wethouder Struijlaart, boer Scheringa.

De ligboxenstal huisvest 250 melkkoeien, die ook worden beweide.

meentelijke ontwikkelingen het agrarische erf raken, of hoe we zorgen dat wij de juiste kaders creëren voor nodige ontwikkelingen op het agrarisch erf.” Met een groep bedrijfsopvolgers gaat de gemeente binnenkort in gesprek over wat er nodig is voor duurzaam agrarisch ondernemerschap in de toekomst. Konijn vervolgt:

“*De afgelopen jaren hebben we hard gewerkt aan groei, nu gaan we werken aan optimalisatie*”

„We willen ook een agrarische agenda met hen opstellen, waarbij we regelmatig bij elkaar komen en opgaven bespreken. Niets is nog in beton gegoten, maar wel dat wij in het beleid nadrukkelijk de dialoog aangaan met de boeren.”

Frustratie

Volgens het rapport is een faciliterende en regisserende rol van de gemeente essentieel voor toekomstperspectief van de sector. „Dat kan bijvoorbeeld bij vergunningverlening, al hebben wij zelf daarmee nog nooit problemen ondervonden”, zegt Köhne. Hij vindt het belangrijk dat de gemeente op de hoogte is van kansen voor de sector rond duurzaamheid en dat zij meewerkt bij ontwikkelingen, zoals mono-mestvergistings. „De gemeente kan ons nu al helpen door dit alvast in het bestemmingsplan op te nemen”, zegt hij. Veel actiepunten in het rapport liggen in

de sfeer van praatgroepen. Köhne vindt dat positief. „Het is goed om met lokale overheden in gesprek te zijn, zodat ze op de hoogte blijven van onze belangen en wat er speelt.” Het rapport meldt dat in de enquête een negatief sentiment leeft onder de boeren over de gemeente. Dat kan Köhne verklaren. „Grotendeels komt dat door de Unesco-status. Die bracht veel belemmeringen rond vergunningverlening.” Volgens Köhne werkt de beschermde status zichzelf soms tegen. „De Beemster is ooit ontworpen als agrarisch productiegebied; daarom ziet het er zo uit. De boeren moeten daarvoor het land onderhouden en voedsel produceren. Dat kan in Nederland nergens zo goed als op onze vruchtbare kleigrond. Maar we moeten daarvoor ook kunnen ontwikkelen. Als de beschermde status dat tegenwerkt, frustreert dat.”

Boeren essentieel

Köhne meende dat de impact van de brief van Van Essen op hen wel zou meevallen, omdat ze een goede Nb-vergunning hebben. „Nu zie ik dit anders: in deze regio liggen ook al intrekkingsverzoeken.” Volgens Konijn staat de gemeente pal achter haar boeren. „We hebben samen met gemeente Alkmaar een brief gezonden naar de provincie Noord-Holland, om aandacht te vragen voor het functioneel agrarisch gebruik van onze polder, kernwaarde van dit Unesco-gebied. Sommige maatregelen van Van Essen kunnen daar schade aan berokkenen. Het is een levend landschap. Daarvoor zijn onze boeren essentieel.”

Wilt u reageren?
redactie@sterke-erven.nl of
bel 0314 – 62 64 38

